

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

KAPITOLA 7

ŠTATISTIKA

7

7 ŠTATISTIKA

Národná banka Slovenska metodicky pripravuje, zbiera, zostavuje a uverejňuje rôzne druhy štatistík, ktoré slúžia predovšetkým na zabezpečenie výkonu menovej politiky, finančnej stability, ako aj na rôzne iné činnosti. Zber a zostavovanie štatistík je jednou z úloh Eurosystemu. Preto spolupráca s ECB a príprava na náš vstup do eurozóny bola jednou z hlavných činností v oblasti menovej a finančnej štatistiky, štatistiky štvrtročných finančných účtov, štatistiky poisťovní a kapitálového trhu a platobnej bilancie. V roku 2008 pokračoval v úzkej spolupráci s ECB záverečný proces harmonizácie jednotlivých oblastí štatistiky v súlade s činnosťami ESCB, Eurostatu, BIS a iných medzinárodných inštitúcií. Poskytovanie štatistických údajov prebiehalo v roku 2008 v súlade s časovým plánom. Dôležitým krokom k úplnej integrácii s požiadavkami ECB bola príprava a prijatie právneho rámca, ktorým sa zabezpečí v blízkej budúcnosti poskytovanie štatistík podľa nových požiadaviek vyplývajúcich zo situácie na finančných trhoch. Jednotlivé útvary odboru štatistiky spolupracovali na zmene prezentácie údajov v hlavnom menu internetovej stránky NBS za oblasť štatistiky. V súlade so strednodobou stratégiou prebiehalo zabezpečenie úloh súvisiacich s prijatím spoločnej meny euro.

7.1 MENOVÁ A FINANČNÁ ŠTATISTIKA

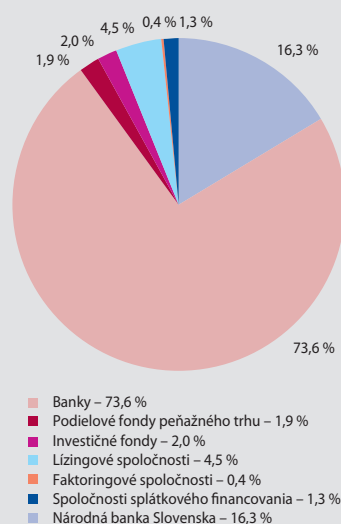
Jednou z priorit v roku 2008 bolo okrem pravidelného zabezpečovania spracovania údajov a zostavovania a prezentácie jednotlivých druhov štatistík dokončenie prístupového procesu do eurozóny zabezpečením všetkých požiadaviek zo strany ECB. Ďalšou prioritou bola príprava a prijatie právneho rámca na zber a zostavovanie bilančnej štatistiky, štatistiky úrokových mier z vkladov a úverov a štatistiky sekuritizácie. Po prvýkrát sa podarilo NBS prijať opatrenia o predkladaní výkazov bankami, pobočkami zahraničných bánk, obchodníkmi s cennými papiermi (č. 26/2008) s fixáciou požiadaviek na štatistické údaje od vykazujúcich subjektov zo strednodobého hľadiska (požiadavky na údaje by sa nemali meniť najbližšie tri roky). Takýmto prístupom sa umožní predovšetkým bankovým subjektom, aby sa včas pripravili na nové požiadavky.

Vykazovanie dodatočných štatistík za sektor peňažných finančných inštitúcií do ECB sa začne od polovice roka 2010. Na príprave nariadení ECB sa podieľala aj NBS. Príprava zahŕňala hodnotenie významu jednotlivých položiek nových štatistík a odhad vzniknutých nákladov tak zo strany NBS, ako aj zo strany našich vykazujúcich subjektov, s cieľom zabezpečiť požiadavky používateľov, ako aj požiadavky vyplývajúce zo situácie na finančných trhoch.

Aktívne sa spolupracovalo pri príprave Konvergenčnej správy za SR, publikovanej v máji 2008, a to zostavením časových radov za vybrané indikátory (dlhové cenné papiere vydané rezidentskými subjektmi, trhovú kapitalizáciu akcií, úverové pohľadávky bánk, medzinárodné pohľadávky bánk eurozóny na celkových pasívach rezidentských bánk).

Novinkou od januára 2008 v oblasti štatistiky ostatných finančných sprostredkovateľov bol zber údajov za investičné fondy na báze cenný papier po cennom papieri (tzv. security-by-security princíp) a zostavovanie štatistiky nielen za stavy ku koncu príslušného mesiaca, ale aj transakcie. Vykazovanie sa zaviedlo na zákla-

Graf 46 Štruktúra vykazujúcich finančných inštitúcií (podiel na aktívach k 31. 12. 2008)

Zdroj: NBS.

de implementovania nového nariadenia ECB o štatistike aktív a pasív investičných fondov v roku 2007. Predkladanie údajov do ECB, ako aj ich publikovanie zo strany NBS sa začalo od januára 2009. V priebehu roka 2008 sa pripravil aj právny rámec na predkladanie zdrojových údajov správcovskými spoločnosťami za podielové fondy od januára 2009 prijatím opatrenia NBS č. 23/2008 a faktoringovými spoločnosťami, spoločnosťami splátkového financovania a lízingovými spoločnosťami na základe opatrenia NBS č. 22/2008.

V druhej polovici roka 2008 sa začali na základe bilaterálnej spolupráce s ECB záverečné práce pred vstupom do eurozóny. Bolo treba pripraviť a zaslať do ECB nové časové rady za kompletnú bilančnú štatistiku peňažných finančných inštitúcií od januára 2006 do decembra 2008 v rovnakej metodike a členení platnom pre členské štáty eurozóny. Bolo potrebné zistiť a vykázat naše vzájomné pozície s krajinami vstupujúcimi do eurozóny počas posledných troch rokov. Kompletný súbor údajov za bilančnú štatistiku stavov a tokov bol od októbra 2008 zasielaný do ECB duálne (samostatne za prístupovú krajinu EÚ a aj za členský štát eurozóny). Potrebné bolo metodicky a technicky pripraviť vykazovanie rezervnej bázy na výpočet povinných minimálnych rezerv. Vyžadovalo si to vytvoriť kompletnú štatistiku vydaných cenných papierov (dlhové cenné papiere a kótované akcie), ktorá nebola povinná pre prístupové členské štáty EÚ. V spolupráci s Centrálnym depozitárom cenných papierov SR, a. s., a Burzou cenných papierov, a. s., v Bratislave sa nám podarilo dopracovať aj časové rady (za dlhové cenné papiere od roku 1993, za akcie od roku 2001). Novinkou bolo aj zapracovanie požiadavky vykazovať úvery poskytnuté bankami sektoru nefinančných spoločností v členení podľa odvetvovej klasifikácie.

V oblasti úrokovej štatistiky úverových inštitúcií sa od januára 2008 zaviedlo duálne vykazovanie úrokových mier z vkladov a úverov prijatých/poskytnutých v slovenských korunách aj v eurách. Pokračovalo sa vo vykazovaní štatistiky dlhodobých úrokových sadzieb a s prípravou časových radov za 10-ročné vládne dlhopisy od roku 2001 v eurách.

V roku 2008 sa zvýšil záujem o využívanie štatistických údajov zverejňovaných na internetovej

stránke NBS. Návštevnosť stránok, na ktorých sa zverejňujú údaje menovej a finančnej štatistiky, predstavovala z celkovej záložky „Štatistika“ v priemere 43 %. Zvýšil sa aj počet písomných otázok používateľov stránky, hlavne pred koncom roka.

Okrem spolupráce s MMF sa v priebehu roka intenzívnejšie spolupracovalo s BIS v oblasti štatistiky vydaných dlhových cenných papierov.

Vzájomnú súvislosť a využiteľnosť menovej a finančnej štatistiky s inými druhmi štatistík a činnosťami, ktoré NBS a ECB zabezpečujú, najlepšie prezentuje skutočnosť, že poskytované údaje slúžia nielen na výkon menovej politiky a analýzu vývoja na finančnom trhu, ale aj ako zdrojové podklady na zostavovanie štatistiky štvrtročných finančných účtov, zabezpečenie výpočtu povinných minimálnych rezerv úverových inštitúcií, štatistiky platobnej bilancie, štatistiky pre bankový rozvoj, finančnej stability (analýzy obozretnosti), na štruktúrne štatistické indikátory, ako aj na štatistiku platobných systémov v rámci ESCB.

7.2 ŠTATISTIKA ŠTVRŤROČNÝCH FINANČNÝCH ÚČTOV

Národná banka Slovenska je v zmysle požiadaviek ECB zodpovedná aj za zostavovanie štvrtročných finančných účtov (ŠFÚ) menovej únie. Hlavným cieľom zostavenia ŠFÚ je vytvoriť podporný analytický nástroj na sledovanie transmisného mechanizmu menovej politiky a analýzy finančnej stability.

Matica ŠFÚ obsahuje údaje o štruktúre finančných tokov za jednotlivé finančné nástroje (obeživo, vklady, úvery, dlžné a majetkové cenné papiere, finančné deriváty, podielové fondy a poisťno-technické rezervy) medzi jednotlivými inštitucionálnymi sektormi v národnom hospodárstve v členení podľa metodiky európskeho systému národných účtov ESA95. Národná banka Slovenska úzko spolupracuje pri zostavovaní ŠFÚ so Štatistickým úradom SR (ŠÚ SR), ktorý je zodpovedný za sektor verejnej správy, ako aj za ročné finančné účty za celú ekonomiku a štvrtročné nefinančné účty.

V roku 2008 sa práce zamerali predovšetkým na dokončenie získania časového radu všetkých

zdrojových údajov od roku 2004, keď sa Slovensko stalo súčasťou Európskej únie. Medzi uvedené zdrojové údaje nevyhnutné na zostavenie štvrťročných finančných účtov patria údaje získavané z menovej a finančnej štatistiky (vklady, úvery, cenné papiere a iné finančné nástroje za jednotlivé subjekty finančného trhu), platobnej bilancie (medzinárodná investičná pozícia a tokové údaje za platobnú bilanciu), ďalej údaje zbierané na zabezpečenie dohľadu nad finančným trhom (burza cenných papierov, centrálny depozitár atď.) a v neposlednom rade údaje získavané v spolupráci so Štatistickým úradom Slovenskej republiky (nefinančné podniky, domácnosti, vládny sektor).

V priebehu celého roka pokračoval proces metodického očisťovania a bilancovania zameraného na získanie metodicky a štatisticky konzistentného časového radu ŠFÚ za celé národné hospodárstvo SR. Súčasťou uvedeného procesu boli pravidelné konzultácie so zástupcami ŠÚ SR týkajúce sa metodiky zberu údajov za sektor verejnej správy a jednotlivých jeho podsektorov. Prebiehali aj práce na doladovaní technickej podpory spracovania a bilancovania štatistických údajov v napojení na aplikačný programový systém APS STATUS, ktorý slúži na vzájomnú komunikáciu medzi NBS a subjektmi finančného trhu pri výmene štatistických údajov a metodík.

V súvislosti s prípravou na pravidelné štvrťročné zasielanie údajov ŠFÚ do ECB ako súčasťi zostavovania ekonomických účtov eurozóny (štvrťročné finančné a nefinančné účty) bola prvýkrát na webovej stránke NBS zverejnená matica ŠFÚ za druhý štvrťrok 2008 spolu s analytickým komentárom a metodikou na zostavovanie ŠFÚ.

Dôležitým projektom realizovaným v aplikačných systémoch IS STATUS a STATUS DFT bol prepočet historických údajov konverzným kurzom slovenskej koruny oproti euru. Od augusta 2008 majú používatelia uvedených aplikačných systémov zabezpečený prístup do dvoch databáz; v slovenskej mene (roky 1996 – 2008) a v mene euro (1996 – 2008 a nové údaje v eurách od roku 2009). Realizáciou tohto projektu sa umožnila nadväznosť nových údajov v mene euro na historické údaje vykazované pôvodne v slovenských korunách. Mechanizmus prepočtu umožňuje aj okamžitú aktualizáciu v oboch databázach v prípade revízií historických údajov.

7.3 ŠTATISTIKA POISŤOVNÍ, KAPITÁLOVÉHO TRHU A DÔCHODKOVÉHO SPORENIA

V súvislosti s integrovaným dohľadom nad celým finančným trhom pod gesciou NBS sa v priebehu roka 2008 v oblasti štatistiky poisťovní, kapitálového trhu a dôchodkového sporenia kládol dôraz na zabezpečenie údajov nevyhnutných na výkon dohľadu a na štatistické účely pre národné i nadnárodné inštitúcie a predovšetkým na zabezpečenie ich kvality z hľadiska včasnosti, presnosti a vzájomnej porovnateľnosti.

Zber, spracovanie a uchovávanie údajov subjektov finančného trhu boli naďalej zabezpečované prostredníctvom informačného systému STATUS DFT.

Celý rok 2008 bol v prevažnej miere ovplyvnený nastávajúcim prechodom na jednotnú európsku menu euro a s tým súvisiacimi požiadavkami na úpravu právneho rámca predkladania údajov, ako aj na konverziu štatistických databáz.

Zložitosť finančných trhov a prepojenosť finančných transakcií jednotlivých subjektov zahŕňajúcich vo výraznej miere už aj poisťovne a dôchodkové fondy viedli ECB k tomu, že v sledovanom roku predložila návrh na rozšírenie spravodajskej skupiny poskytujúcej štatistické informácie v rozsahu sektorovo členených finančných aktív a pasív aj o tieto subjekty. NBS sa zúčastnila na procese implementácie tejto požiadavky ECB, pozostávajúcej predovšetkým z preverenia dostupnosti zdrojových dát a včasnosti ich poskytovania.

Oblasť štatistiky cenných papierov sa rozšírila aj o nové požiadavky platobnej bilancie na vykazovanie majetkového a dlhového portfólia subjektov.

7.4 ŠTATISTIKA NEBANKOVÝCH SUBJEKTOV

Štatistika nebankových subjektov zabezpečuje získavanie a spracovanie štatistického výkazníctva od iných subjektov, ako sú banky a pobočky zahraničných bánk. Vychádza pri tom z potrieb zostavovania platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície.

Rok 2008 bol pre činnosti zabezpečené v rámci štatistiky nebankových subjektov rokom harmonizácie štatistiky v súlade s odporúčaniami medzinárodných inštitúcií, predovšetkým ECB, ktoré sa týkajú metodiky zostavovania platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície.

Vstupom do eurozóny sa bude meniť aj rozsah vykazovaných údajov tak, aby umožnili zostaviť celkové štatistiky eurozóny o platobnej bilancii a medzinárodnej investičnej pozícii. Vstup Slovenska do eurozóny znamená, že rezidenti Slovenska sa stávajú rezidentmi eurozóny.

Táto zmena ovplyvňuje aj štatistiku nebankových subjektov, resp. štatistiku platobnej bilancie a štatistiku medzinárodnej investičnej pozície, keďže transakcie medzi rezidentmi Slovenska a ostatnými rezidentmi eurozóny musia byť konsolidované.

V roku 2008 pokračovali práce spojené so vstupom Slovenskej republiky do eurozóny a s tým súvisiacimi požiadavkami na konverziu štatistických údajov, ako aj príprava na poskytnutie historických údajov v dostatočne podrobnom geografickom a sektorovom členení, a to od vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie, t. j. od roku 2004.